

ІНКЛЮЗИВНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ СУПРОВОДУ СТУДЕНТІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ

Васильєва Галина Іванівна,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри спеціальної та
інклюзивної освіти Факультету
психології, соціальної роботи та
спеціальної освіти, координатор
Ресурсного центру підтримки
студентів з інвалідністю

ПИТАННЯ, ЯКІ МИ СЬОГОДНІ РОЗГЛЯНЕМО

- 1. Лідерство, рівність, різноманітність та інклюзія в системі вищої освіти
- 2. Створення інклюзивного освітнього середовища в закладі вищої освіти
- 3. Основні аспекти системного кваліфікованого супроводу студентів з особливими освітніми потребами
- 4. Етика спілкування з особами з інвалідністю

ЯКА ЕВОЛЮЦІЯ ІНКЛЮЗИВНОСТІ? (на прикладі людей з інвалідністю та ін.)

Участь осіб з інвалідністю у суспільстві:

- виключення;
- сегрегація;
- інтеграція;
- інклюзія.

ІНКЛЮЗІЯ – ЦЕ АКТИВНА РОБОТА З БАГАТОМАНІТНІСТЮ

ІНКЛЮЗІЯ ТА ІНКЛЮЗИВНІСТЬ

Інклюзія –це *процес* збільшення ступеня участі всіх громадян у соціумі. Це підхід, який має на *меті* усунення бар'єрів та створення рівних можливостей для всіх

Інклюзивність - це *характеристика* середовища або підходу, *цінність*, яка передбачає, що всі люди мають рівні права та можливості для повноцінного життя

ІНКЛЮЗИВНІ ЛІДЕРИ

Інклюзивні лідери – це особи, які створюють атмосферу відкритості, активно працюють над забезпеченням того, щоб кожен учасник відчував себе комфортно, незалежно від його культурних особливостей, ідентичності, статі, віку, здібностей чи інших факторів

Інклюзивне лідерство – це підхід до управління та керівництва, спрямований на створення середовища, де різноманітність і різноманітні точки зору визнаються, поважаються та впроваджуються в діяльність закладу освіти, організації чи команди

ІНКЛЮЗИВНЕ ЛІДЕРСТВО В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

**Зосередження на
інклюзивних цінностях**

**Побудова безпечного,
відкритого, комфортного
освітнього середовища**

**Повага до
різноманітності**

**Створення
інклюзивної культури
закладу вищої освіти**

**Прийняття ідеї
інклюзивної освіти як
основи для активного
просування
новаторських рішень**

ПРИНЦИПИ ІНКЛЮЗИВНОГО ЛІДЕРСТВА В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Принцип студентоцентризму

Принцип максимальної доступності

Принцип врахування індивідуальних особливостей особистості

Принцип орієнтації на потреби та можливості особистості

Принцип адаптації та модифікації освітнього процесу

Принцип партнерської взаємодії

Упровадження системи супроводу навчання

Створення ситуації успіху

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА У СФЕРІ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Конституція
України

Закон України
«Про освіту»

Закон України
«Про вищу освіту»

Закон України
«Про засади запобігання
та протидії дискримінації
в Україні»

КОНВЕНЦІЯ ООН ПРО ПРАВА ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ І ФАКУЛЬТАТИВНИЙ ПРОТОКОЛ ДО НЕЇ (2006)

Міжнародний документ у сфері захисту прав людей з інвалідністю, затверджений 13 грудня 2006 року у м. Нью-Йорк

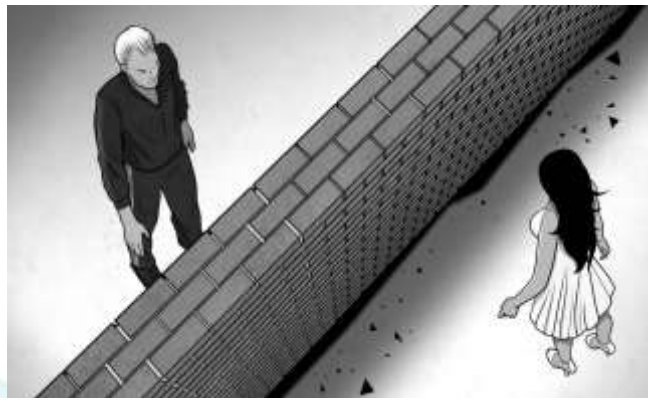
16 грудня 2009 року Верховна Рада України ратифікувала Конвенцію ООН про права осіб з інвалідністю і Факультативний протокол до неї, 6 грудня 2010 року ці міжнародні документи набули чинності в Україні

Ст. 24 «Освіта» - *«держави визнають право людей з інвалідністю на освіту», а також «держави забезпечують інклюзивну освіту на всіх рівнях протягом усього життя»*

КОНВЕНЦІЯ ООН ПРО ПРАВА ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ (2006)

«Інвалідність – це поняття, яке еволюціонує.

Інвалідність є результатом взаємодії, яка відбувається між людьми, які мають порушення здоров'я, і відносницькими та середовищними бар'єрами, і яка заважає їхній повній та ефективній участі в житті суспільства нарівні з іншими»

НОРМАТИВНІ ДОКУМЕНТИ ЩОДО ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ У ЗВО

ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ ПОРЯДКУ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

[Про затвердження Порядку... | від 10.07.2019
№ 635](#)

КАБІNET МІНІСТРІВ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА

від 10 липня 2019 р. № 635
Київ

Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах вищої освіти

(Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ
№ 765 від 21.07.2021)

Кабінет Міністрів України постановляє:

Затвердити Порядок організації інклюзивного навчання у закладах вищої освіти, що додається.

Прем'єр-міністр України

В.ГРОЙСМАН

Інд. 73

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 10 липня 2019 р. № 635

ПОРЯДОК організації інклюзивного навчання у закладах вищої освіти

1. Цей Порядок визначає організаційні засади інклюзивного навчання у закладах вищої освіти незалежно від форми власності та підпорядкування з метою реалізації права осіб з особливими освітніми потребами на здобуття якісної вищої освіти з урахуванням потреб та можливостей таких осіб.

2. У цьому Порядку терміни вживаються в такому значенні:

здобувачі освіти з особливими освітніми потребами - особи з особливими освітніми потребами, які здобувають освіту в закладах вищої освіти;

НОРМАТИВНІ ДОКУМЕНТИ ЩОДО ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ

ПРО СХВАЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ НА ПЕРІОД ДО 2029 РОКУ ТА ЗАТВЕРДЖЕННЯ ОПЕРАЦІЙНОГО ПЛАНУ ЗАХОДІВ З ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ НА 2024-2026 РОКИ

[Про схвалення Національної стр... | від
07.06.2024 № 527-р](#)

КАБІNET МІНІСТРІВ УКРАЇНИ РОЗПОРЯДЖЕННЯ

від 7 червня 2024 р. № 527-р
Київ

Про схвалення Національної стратегії розвитку
інклюзивного навчання на період до 2029 року та
затвердження операційного плану заходів з її реалізації на
2024-2026 роки

1. Схвалити [Національну стратегію розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року](#), що додається.
2. Затвердити [операційний план заходів з реалізації у 2024-2026 роках Національної стратегії розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року](#), що додається.
3. Міністерству освіти і науки разом з іншими заінтересованими центральними органами виконавчої влади розробити та подати Кабінетові Міністрів України до 1 листопада 2026 р. проект операційного плану заходів з реалізації Стратегії, схваленої цим розпорядженням, на 2027-2029 роки.
4. Міністерствам, іншим центральним органам виконавчої влади, обласним, Київській міській державним адміністраціям (військовим адміністраціям) та органам місцевого самоврядування (за згодою), відповідальним за виконання операційного плану заходів, затвердженого цим розпорядженням, подавати щороку до 1 червня Міністерству освіти і науки інформацію про стан його виконання для її узагальнення та подання до 1 липня Кабінетові Міністрів України звіту про стан реалізації Стратегії, схваленої цим розпорядженням.

Прем'єр-міністр України

Д. ШМИГАЛЬ

ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ

Інклюзивне освітнє середовище - сукупність умов, способів і засобів їх реалізації для спільного навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти з урахуванням їхніх потреб та можливостей

БЕЗБАР'ЄРНІСТЬ

БЕЗБАР'ЄРНІСТЬ

Привіт, це довідник безбар'єрності

Додаток до Програми інклюзивної освіти університету

Ваш пошук:

Всі матеріали:

- Правила
- Інформація
- Додатки
- Галерея
- Відео
- Діагностика
- Підтримка

Правила безбар'єрної мови

- Безбар'єрність**
Програма інклюзивної освіти університету
- Соціальна інтеграція**
Програма інклюзивної освіти університету
- Дітяки з особливими освітніми потребами**
Програма інклюзивної освіти університету

ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ, СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ КАРИСА ГРИНЧЕНКА

ГОЛОВНА ІНФОРМАЦІЯ - ПРО ФАКУЛЬТЕТ - РЕСУРС

Ве-тут.Патерн / Структура / Соціально-психологічна підтримка / Ресурсний центр підтримки студентів з інвалідністю / Безбар'єрне спілкування

Ресурсний центр підтримки студентів з інвалідністю

- Ресурсний центр
 - Про центр
 - Нормативна база
 - Безбар'єрне спілкування**
 - Історія успіху професійної реінтеграції
 - Галерея
 - Анонси/Події

Безбар'єрне спілкування

[Посібник про правила комунікації із студентами з інвалідністю](#)
[Правило безбар'єрне: людина з інвалідністю](#)

ОСОБА З ООП

Особа з особливими освітніми потребами - особа, яка потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення її права на освіту

Закон України «Про освіту» (05.09.2017)

ДОДАТКОВА ПІДТРИМКА (ДОДАТКОВІ РЕСУРСИ)

Людські ресурси

Матеріальні ресурси

Фінансові ресурси

ОСНОВНІ ФОРМИ НАДАННЯ ДОПОМОГИ ЗДОБУВАЧАМ ВИЩОЇ ОСВІТИ З ООП

**Навчально-
організаційний
супровід**

**Психолого-
педагогічний
супровід**

**Соціальний
супровід**

ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД

Особливості навчання студентів з порушеннями зору

- Надання студенту навчальної інформації в доступній і зручній для нього формі (на електронних носіях, великі малюнки, схеми, збільшений шрифт, аудіозапис)
- Додаткові консультації викладачів, кураторів
- Альтернативні форми іспитів (усні іспити, заліки - збільшений друк, збільшений час)
- Використання студентами адаптивних технічних засобів (портативний відеозбільшувач, портативний дисплей Брайля, настільний принтер шрифту Брайля, цифровий диктофон)

ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД

Особливості навчання студентів з порушеннями слуху

- Надання студенту навчальної інформації в доступній і зручній для нього формі (на електронних носіях, схеми, малюнки, відеоіозапис тощо)
- Додаткові консультації викладачів, кураторів
- Альтернативні форми іспитів (письмові іспити, збільшений час)

ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД

Особливості навчання студентів з порушеннями опорно-рухового апарату

- Надання студенту навчальної інформації в доступній і зручній для нього формі (на електронних носіях, аудіозапис, відеозапис тощо)
- Додаткові консультації викладачів, кураторів
- Альтернативні форми іспитів (усні іспити, збільшений час)
- Використання студентами адаптивних технічних засобів

ДИЗАЙН ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Підходи до викладання та навчання

- Студентоцентроване та проблемно-орієнтоване навчання, що базується на застосуванні інноваційних підходів та інтерактивних освітніх технологій

Форми навчання:

- Лекції, семінари, лабораторні заняття, дискусії, ділові ігри, презентації
- Практична підготовка з проходженням різних видів практики

Система оцінювання:

- Екзамени, заліки, диференційовані заліки для оцінювання курсових робіт та звітів з практик

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

- Конкретність:
- чітко визначені навчальні цілі та структурований план навчання

- Доступність:
- зрозуміла та інклюзивна подача матеріалу

- Креативність:
- підтримка інноваційних ідей студентів, мотивація до створення власних проєктів

Рекомендації щодо комунікації зі студентами, які мають порушення зору

Представтесь та відрекомендуйте інших присутніх співрозмовників. Звертайтеся безпосередньо до людини, навіть якщо вона вас не бачить.

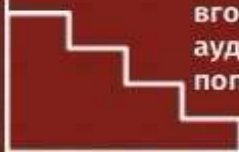
Коли знайомите незрячу людину з невідомим предметом, дайте можливість вивчити його самостійно. При цьому нормально казати «дивись». Для незрячої людини це означає «бачити руками».

Перед тим як почати читати незрячій людині — попередьте її про це. Вкажіть джерело інформації (слайд лекції, сторінка книги). Обов'язково прочитайте документ, який має підписати незряча людина.

Якщо піднімаєтесь або спускаєтесь з незрячою людиною сходами, достатньо сказати: «Увага, сходинок вгору/вниз». Коли вперше зайшли до аудиторії, коротко опишіть приміщення, попередьте про перешкоди.

Коли пропонуєте незрячій людині сісти, спрямуйте її руку на спинку стільця або на підлокітник.

З'ясуйте, у якій формі студент з частковою втратою зору хоче отримати інформацію (великий шрифт, диск, флешка, Брайль). Якщо немає можливості перевести в потрібний формат — віддайте в наявному.

Рекомендації щодо комунікації зі студентами, які мають порушення слуху

Під час розмови з нечуючою або слабочуючою людиною дивіться прямо на неї. Не закривайте своє обличчя руками, волоссям або чимось іншим. Співрозмовник повинен мати можливість стежити за виразом вашого обличчя.

Не змінюйте тему розмови без попередження. Використовуйте перехідні фрази, наприклад: «Добре, тепер ми поговоримо про...». Якщо повідомляєте інформацію, яка містить номер чи інший складний термін краще напишіть її.

Використовуйте міміку, жести, рухи тіла, коли хочете підкреслити важливість сказаного. Якомога частіше дивіться на обличчя студента, говоріть повільно й простими фразами.

Щоб привернути увагу людини, яка погано чує, назвіть її ім'я. Якщо відповіді немає, можна злегка торкнутись її руки чи плеча. Говорити слід ясно та чітко. Не слід кричати, особливо на вухо.

Якщо вас просять щось повторити, спробуйте перефразувати речення. Переконайтесь, що вас зрозуміли. Не соромтесь про це перепитати у співрозмовника.

Іноді нечуючі або слабочуючі сприймають деякі звуки неправильно. У цьому випадку говоріть голосніше та чіткіше, підбираючи необхідну вимову. Або ж знизьте голос, можливо співрозмовник втратив здатність сприймати високі частоти.

Рекомендації щодо комунікації зі студентами, які мають порушення мовлення

Не намагайтесь прискорити розмову. Будьте готові, що вона триватиме довше ніж зазвичай. Якщо ви поспішаєте, краще вибачитись та повернутися до бесіди пізніше.

Не ігноруйте певні слова людей, яким важко говорити. Зрозуміти їх у ваших інтересах.

Частіше дивіться співрозмовнику в очі, підтримуйте візуальний контакт, максимально концентруйте вашу увагу на змісті викладу.

Не перебивайте, починайте говорити тільки тоді, коли впевнені, що співрозмовник уже висловився.

Рекомендації щодо комунікації зі студентами, які мають аутизм

Використовуйте прості, прямі речення і конкретні фрази, уникайте абстрактних понять.

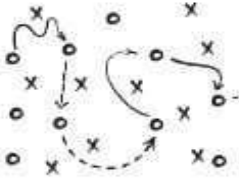
Завчасно попереджайте про будь-які зміни у розкладі або планах, що може знизити тривожність

Пам'ятайте про можливі сенсорні особливості — уникайте занадто яскравого світла, гучних звуків або сильних запахів

Використовуйте візуальні підказки або матеріали (схеми, малюнки) для покращення розуміння.

Будьте терплячими, не змушуйте людину поспішати, надайте достатньо часу для відповіді або реакції.

автор рекомендацій - психіатр, психотерапевт
Катерина Катращук-Каруана

15.11.2024

Рекомендації щодо комунікації зі студентами, які мають порушення рухових функцій

Крісло колісне – не візок. Це частина особистого простору людини, тож чіпати чи пересувати його без дозволу не можна. Це стосується й милиць та інших допоміжних засобів.

Якщо вам дозволили везти крісло колісне, спочатку котіть його повільно. Воно миттєво набирає швидкість і раптовий поштовх може призвести до втрати рівноваги.

Запитуйте людину з порушеннями рухових функцій чи потрібна ваша допомога. Обов'язково запропонуйте її, коли треба відчинити двері чи пройти килимом з довгим ворсом.

Переконайтеся у доступності місць, де ви плануєте свій захід. Якщо існують архітектурні бар'єри, попередьте про них людину з порушенням рухових функцій заздалегідь.

Не торкайтесь ззаду плеча чи спини людини в кріслі колісному. Розташуйтеся так, щоб ваші обличчя були на одному рівні. Уникайте положення, коли співрозмовнику необхідно піднімати голову.

Як правило, у людей, які мають труднощі з пересуванням, немає проблем із зором, слухом чи розумінням. Є люди, які користуються кріслом колісним, але не втратили здатності пересуватись на милицях. Крісло колісне вони використовують для швидшого пересування.

Найголовніше: не стороніться людей з інвалідністю. У взаємодії фокусуйтеся на людині, а не на її інвалідності. І нехай крісло колісне чи будь-які інші допоміжні засоби не стають перепорою у вашому спілкуванні.

**Пам'ятайте, ввічливість –
запорука приємного
спілкування!**

**МИРНОГО НЕБА!
ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!**